

İÇ DENETİM DÜNYASINDAN

Merkezi İdarelerdeki İç Denetimin Etkililiği (İngiltere Sayıştayı Raporu)

20 Haziran 2012 tarihinde İngiltere Sayıştay'ı tarafından merkezi kamu idarelerinde iç denetim faaliyetlerinin etkinliğine ilişkin bir rapor yayımlanmıştır. Söz konusu raporda önemli olduğu düşünülen hususlara aşağıda yer verilmiştir:

- Merkezi idarelerde 400 farklı kurumda 1.000 civarında iç denetçi çalışmaktadır. İç denetim faaliyetlerinin maliyeti yaklaşık olarak yıllık 70 milyon İngiliz Sterlini tutarındadır.
- Öncelikle İngiliz Hazinesi tarafından belirlenen Kamu İç Denetim Standartlarının genel olarak iç denetim genel olarak tanımlamakla birlikte etkili bir iç denetim hizmetinden ne beklediği hususunda yeterli bir açıklama sağlayamamaktadır. Bu durum ise standartların uygulanmasında birimler arasında büyük farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu nedenle iç denetime ilişkin daha detaylı standartların da belirlenmesinin yararlı olacağı vurgulanmıştır.
- İç denetim birimlerinin odaklandığı konuların düzeyi noktasında farklı uygulamalar bulunmaktadır. Bazı iç denetim birimleri stratejik düzeydeki risklere odaklanıp kurumsal sistemleri ve süreçleri yeterince değerlendirmezken; bazıları da çok fazla süreç ve prosedür bazındaki konulara odaklanıp stratejik hususları yeterince irdelememektedir. Ancak genel olarak ana faaliyet konularına ilişkin güvence sağlama hizmetlerinin miktarı yeterli bulunmamaktadır.
- Her ne kadar üst yönetim iç denetim faaliyetinin kurumlarına önemli ölçüde değer kattıklarını ifade etseler de iç denetimden beklentilerinin daha yüksek olduğunu vurgulamışlardır. Söz konusu yöneticiler iç denetimin kurumun stratejik faali-

yetleri ile ilgili daha ilgili ve daha derin analizler sunmasının, bunun yanı sıra kurumun karşı karşıya kaldığı konulara uygun olarak denetim çalışma planlarının uyarlanması gerektiği hususlarını ifade etmişlerdir.

- Hazine'nin kıdemli iç denetim birimi yöneticilerinden oluşan bir grubu yetkilendirmek suretiyle iç denetimin mesleki mükemmeliyetini artırma noktasında profesyonel bir liderlik ve rehberlik yapmasının yararlı olacağı ifade edilmiştir. Bu grubun çalışmalarının iç denetim birimlerinin yetkinlikleri artacağı gibi performanslarının da izlenmesi mümkün kılacağı değerlendirilmiştir. Bu faaliyetlerin bir plan dâhilinde gerçekleştirilmesinin önemi ve iç denetim birimlerinin kaynak ihtiyaçlarının kurum içinden veya dışından maliyet etkin bir şekilde nasıl karşılanacağını belirlemesinin önemine vurgu yapılmıştır.

2012 Dünyada İç Denetimin Mevcut Durumu Anketi

2012 yılının Mart ayında Thomson Reuters tarafından farklı ülkelerden 1500'ün üzerinde iç denetçinin katılımıyla iç denetimin mevcut durumu hakkında bir anket gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar finansal hizmetlerden, imalat sanayiine; özel sektörden kamu sektörüne geniş bir kitleyi temsil etmektedir. Ayrıca katılımcıların görev yaptıkları iç denetim birimlerinin büyüklükleri de önemli farklılıklar arz etmektedir. Örneğin katılımcıların %40'ının çalıştığı iç denetim birimlerinde 5'den daha az iç denetçi bulunurken, %4'ünün çalıştığı birimde 100'den fazla iç denetçi çalışmaktadır.

Anket sonuçlarına göre mevcut durumda, iç denetimin odak noktasını iç kontrol sistemlerine ilişkin güvence verilmesi oluşturmaktadır. Katılımcılara göre en fazla kaynak tahsis edilen üç temel alanı %83 ile güvence verme faaliyeti, %44 ile bilgi teknolojileri güvenliği ve %34 ile operasyonel risk yönetimi teşkil etmektedir. Öte yandan iç denetimin en önemli üç önceliğinin hangi alanlar olması gerektiği konusunda ilk iki alan değişmemekle birlikte stratejik düzeyde risk yönetimi, operasyonel risk yönetimin önüne geçmektedir.

Katılımcılar iç denetimi bekleyen en önemli tehdit olarak risk ve kontroller üzerine aşırı yoğunlaşma, değişen iş modelleri ve yetersiz kaynak temini ön plana çıkarmışlardır. Her dört katılımcıdan yalnızca biri yönetimin yetersiz desteğini önemli bir tehdit unsuru olarak bulmuştur.

Katılımcıların yarısından fazlası (%57) kurumlarında belli ölçüde risk yönetimi faaliyetinin gerçekleştirildiğini belirtmekle birlikte anket sonucuna göre ancak on kurumdan birinde tam anlamıyla işleyen güçlü bir risk yönetimi bulunmaktadır.

İç denetçilerin kendi birimlerindeki denetim sürecini değerlendirme sonuçlarına göre her dört birimden yalnızca birinde güçlü ve olgunlaşmış bir süreç bulunmaktadır. %49'unda ise uygulamaya konulan prosedürler olgunlaştırılmaya çalışılmaktadır. Bu sonuca paralel bir şekilde; yalnızca her dört birimden birinde denetim sonuçlarını sağlıklı bir şekilde izlenebilmektedir. Son olarak katılımcıların %89 tarafından iç denetim raporlama faaliyetlerinin bazı aksaklıklarla birlikte belli bir olgunluğa eriştiği düşünülmektedir.

Yöneticiler İç Denetimi Giderek Daha Fazla Takdir Ediyorlar

İngiltere'de yayın yapan Accountancy Age'in yayınladığı bir habere göre iş dünyası risk yönetimini daha iyi anladıkça iç denetime olan talep de artıyor.

2012 Kıdemli Finans Uzmanları Maaş Rehberini hazırlayan finans yöneticisi Nik Pratop, işletme karar alma sürecinde risk danışmanlığı ve analizinin önem kazanmasıyla birlikte finans yöneticilerinin ve diğer üst düzey risk yöneticilerinin daha fazla takdir gördüğünü belirtiyor.

Pratop, bu durumun, iç denetçilerin ve risk yönetimi uzmanlarının işletme yöneticileri tarafından iş ortağı olarak kabul görmesini sağlamasının yanında, eskiden iç denetim ve risk yönetimi alanlarının iş başvurularında adayların kaçındığı pozisyonlar iken hâlihazırda söz konusu alanlarda bir başvuru patlamasına neden olduğunu söylüyor.

İç Denetim, Bankalarda Daha Önemli Hale Geliyor:

Küresel bankacılığa ilişkin düzenleyici otoriteler, bankaların iç kontrol, risk yönetimi ve yönetim sistemleri ile süreçlerinin iç denetimini güçlendirecek bir rehber yayınladı.

Basel Komitesi tarafından yayımlanan söz konusu rehber, iç denetim fonksiyonunun üst yöneticiden ziyade doğrudan bankanın yönetim kuruluna ve denetim komitesine raporlama yapmasını zorunlu kılıyor. Yeni rehber böylece yönetim kurulu üyelerinin iç denetçiler tarafından yapılan tespit ve önerileri görmezden gelmelerini ya da haberimiz yoktu bahanesini öne sürmelerini engellemek istiyor.

Banka yönetimlerinin iç denetimi daha ciddiye almaya zorlayan bu yeni düzenleme, Barclay Bankasının Libor faiz oranlarıyla ilgili şaibeli işlemlerin ortaya çıktığı bir dönemde bankalardaki fren ve denge sistemindeki boşlukları doldurmayı hedefliyor.

İngiltere İç Denetim Enstitüsü Başkanı Ian Peters, Basel Komitesi tarafından getirilen bu düzenlemenin bankalar için çok hayati bir işlevi olan ancak gerektiği kadar da ilgi görmeyen iç denetimin bankalar için daha da önemli hale gelmesini sağlayacağını belirtti. Bankalarda etik ve kurumsal kültürün oluşturulmasında üst yönetimin hayati rolü olduğuna işaret eden Peters, bu rehberin iç denetçilerin yönetim kurulu üyeleriyle daha yakın bir ilişki içinde olmasına yardım edeceğini ve yönetim kurulunu iç denetim fonksiyonunu daha ciddiye almaları yönünde zorlayacağını ifade etti.(<http://www.accountancyage.com/aa/news/2188071/regulators-up-ante-internal-audit-banks>)

Kanada İç Denetim Politika Belgesini Yeniledi.

Kanada Hükümeti Sayıştay'ın 2011 yılında düzenlediği rapor sonrasında iç denetim politika belgesini yeniledi. Yeni politika belgesinde dikkat çeken husular şöyle:

i. Politika Belgesinde yer alan hususlara uyulmadığında ilgili idarelerin bir takım olumsuz sonuçlarla karşılaşacakları belirtilmektedir. Bunlar

arasında idarelerin harcama yetkilerine sınırlama konulabilmesi özellikle dikkat çekmektedir. (Ülkemizdeki kamu idarelerinde iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasının çok yavaş ilerlediği göz önünde bulundurulduğunda, iç kontrol sistemlerini belirli zaman diliminde oluşturamayan idareler için bu tür yaptırımlar öngörülmesinin süreci hızlandırabilir)

- ii. Bütçesi 300 milyon doların altındaki küçük ölçekli idareler için özel düzenlemeler getirilmiş ve bu idarelerde gerçekleştirilecek denetimlerin standartlara uyumlu olması için ek önlemler alınmıştır.
- iii. Üst yöneticilerin risk odaklı denetim planının uygulanabilmesi için yeterli denetim kaynağını temin etmekle sorumlu oldukları belirtilmiştir.
- iv. İç Denetim Yöneticilerinin yetkileri özel olarak belirtilmiştir.
- v. İç denetim raporları ve eylem planlarının zamanlı bir şekilde kamuoyuna açıklanmasını sağlamanın üst yöneticilerin sorumluluğu altında olduğu belirtilmiştir.
- vi. Üst yöneticilerin iç denetim faaliyetleri sonucu ortaya çıkan önemli hususlarla ilgili olarak Bakanı düzenli şekilde bilgilendirme sorumluluğu bulunmaktadır.
- vii. Bütçesi 300 milyon doların üstündeki büyük ölçekli idarelerin üst yöneticileri idarelerinde denetim komiteleri kurmak ve çalışmalarını sağlamakdan sorumludurlar. Denetim komitesi üyelerinin çoğunluğu idare dışından seçileceği belirtilmiştir.
- viii. Kanada'da İDKK Başkanı olarak düşünebileceğimiz "Comptroller General" - temel bir fark Comptroller General'in başka bir görevi bulunmamaktadır - idarelerdeki iç denetim yöneticilerinin seçimi, görevden alınması ve performansının değerlendirilmesi sürecine dahildir. Örneğin bir idaredeki iç denetim yöneticisinin performans değerlendirilmesinde Comptroller General'in görüşleri alınır.

- ix. Comptroller General Bütçesi 300 milyon doların altındaki küçük ölçekli idarelerin tamamını kapsayacak özel bir denetim komitesini kuracağı ve küçük ölçekli idareler için bu denetim komitesinin görüşlerini alacağı belirtilmiştir.

COSO'da Güncelleme Yapılıyor

COSO'da gelişim ve değişim çalışmaları için genel görüş toplama süreci 31 Mart 2012 de sona ermiştir. Uluslararası İç Denetim Enstitüsü(IIA) konuya ilişkin görüşlerini WEB sitesinde yayınladı.

Görüşlerde; kabul edilebilir risk düzeyi ve ilgili risk iştahını belirlemenin iç kontrolün değil stratejik planlama ve risk yönetiminin bir parçası olduğu, benzer şekilde stratejik amaçlarla ilgili risk tolerans seviyesini belirlemenin de iç kontrolün bir parçası olmadığı, ayrıca Risk toleransının eksik bir şekilde oluşturulması durumunda kontrolün, uygun olarak riskleri azaltıcı şekilde oluşturulup oluşturulmadığını belirlemede yetersiz kalacağı, Risk toleransını belirlemenin yönetimin sorumluluğuyken bu süreç ve yapılacak tüm eylemlerin genel bütünlük çerçevesi için gerekli olduğu gibi önemli konulardan bahsedilmektedir.